

Πού συναντώνται οι τέχνες με τις επιστήμες; (Νίκος Ταμουτσέλης, Εικαστικός)

/ [Πεμπτουσία](#)

Στο παρελθόν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις καλλιτεχνών, οι οποίοι μέσω της τέχνης τους φτάνουν σε ένα αποτέλεσμα, χωρίς να γνωρίζουν ότι τα περιεχόμενα των θεμάτων τους είναι ικανά να προσεγγιστούν μέσα από την παιδαγωγική ή ερευνητική των φυσικών επιστημών και να αποτελέσουν σημεία για παραπέρα μελέτη και αξιοποίηση συμπερασμάτων από τους ειδικούς. Αυτή η διαδικασία δημιουργίας των συνθέσεων από την μεριά των εικαστικών, είναι μια μορφή παρατήρησης των σημείων που αλλάζουν στην πορεία του χρόνου. Μια διαδικασία φθοράς και μεταμόρφωσης των χώρων η οποία δεν γίνεται αντιληπτή μέσα από το πρίσμα των καθημερινών εικόνων και των συχνών εποχιακών παραστάσεων του χώρου.

Άλλωστε η τέχνη είχε την ικανότητα μέσω των εικόνων να μεταφέρει πληροφορίες, πίσω από τις οποίες κρύβονται νοήματα και μορφές και σε

συνδυασμό με τη χρήση των χρωμάτων αναπτύσσει μια σειρά από σημεία για να αναδείξει τις ποιότητες της.

Η τέχνη αντίθετα δεν μπορεί να κάνει εξισώσεις, πράξεις και να αναπτύξει μαθηματικές σχέσεις για να αποδείξει οτιδήποτε την αφορά ή να αποδείξει ότι υπάρχει. Η τέχνη μέσα από τα σχήματα, τα χρώματα, τις εικόνες και τον τρόπο γραφής με τη χρήση των διαφορετικών υλικών, μπορεί και μεταφέρει νοήματα, ιδέες για γεγονότα, αντικείμενα και σημεία τα οποία κεντρίζουν την οπτική θέαση του κάθε καλλιτέχνη και προκαλούν το ενδιαφέρον του να τα μελετήσει.

Οι φυσικές επιστήμες και οι τέχνες, όμως συμπλέουν και συναντιούνται σε εκείνες τις περιπτώσεις, όπου ο τρόπος προσέγγισης των φαινομένων ή των γεγονότων που μελετούν ανήκει σε αυτόν το χώρο της φαντασίας, των στοχασμών, αλλά και της μελέτης και χρήσης των συμβόλων εννοιών και σημείων, όπως ο χώρος, ο όγκος, η ένταση των χρωμάτων, το φως, η συμμετρία, η αρμονία, ισορροπία, αισθητική κτλ.

Στο παρελθόν, έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις σε έργα των καλλιτεχνών να παρουσιάζονται χαρακτηριστικά της γέννησης ή της περιγραφής του κόσμου, χαρακτηριστικά τα οποία στην πορεία τα ανακαλύπτει, και τα προβάλλει το πεδίο των φυσικών επιστημών. Αυτό συμβαίνει διότι ο κάθε καλλιτέχνης σχεδιάζει τα θέματα του επάνω στη ζωγραφική επιφάνεια μέσα από μια διαδικασία οργάνωσης του χώρου η οποία βασίζεται σε προσωπικές ακολουθίες, όπου τα σχήματα ή και οι μορφές του έργου δεν αναπτύσσονται με βάση συγκεκριμένους κανόνες μέσα από τη γλώσσα των φυσικών επιστημών. Στη φυσική και στα μαθηματικά, το $1+1 = 2$. Αντίθετα στην τέχνη υπάρχει αυτή η ελευθερία να προσεγγίσεις και να επιλέξεις και την ελεύθερη μέτρηση και απόδοση των πραγμάτων, η οποία έχει και άλλες εκφραστικές ακολουθίες[14], εκτός της βασικής δομής, ίδια με αυτήν που μετράμε και υπολογίζουμε τα γεγονότα, πάντα με βάση την εμπειρία που έχουμε αποκτήσει ως και σήμερα. Με το ίδιο τρόπο οι δημιουργοί[15] στα έργα τους εμφανίζουν συμβολισμούς και εικόνες που μπορεί να μην έχουν πραγματικά μια μαθηματική ακρίβεια, έχουν όμως μια νοηματική πληρότητα.

Στη Τέχνη των εικόνων υπάρχει μια αλληγορία, η οποία δεν αρκείται στο να χρησιμοποιεί αριθμούς και πράξεις με εξισώσεις πάνω σε μετρήσιμες σχέσεις με μεθόδους συνάρτησης του χρόνου και του χώρου. Αντίθετα υπάρχει μια αίσθηση ενός έντονου συναισθήματος, το οποίο μπορεί να πηγάζει από το οπτικό ερέθισμα του δημιουργού, ενός αρχιτεκτονικού χώρου που χάνεται σταδιακά. Για το λόγο αυτό η τέχνη έχει τη δικιά της γλώσσα και θα πρέπει να βρούμε αυτούς τους μηχανισμούς για να αντιληφθούμε και κατανοήσουμε τα σύμβολα και τα σημεία που χρησιμοποιεί ο κάθε καλλιτέχνης για να αποδώσει το έργο του. Η ανάπτυξη

της τέχνης στηρίζεται σε μια ιδέα, μια ιδέα η οποία για το δημιουργό έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά νοήματα και συναισθήματα και για αυτό το λόγο χρειάζεται να βρεθούν τα εργαλεία για να ερμηνευτούν μέσα από το πρίσμα της πραγματικότητας. Η γλώσσα της τέχνης ακόμα και αν είναι κατανοητή ως μορφή, ως εικόνα, πολλές φορές δεν γίνεται αντιληπτή μέσα από τα νοήματα που εκπέμπει και θέλει να αναδείξει ο καλλιτέχνης και γι αυτό μερικές φορές είναι κατανοητή μόνο από τους λίγους. Στην περίπτωση όμως του καλλιτέχνη Β.Τ. η ζωγραφική του έχει εκείνα τα οπτικά στοιχεία τα οποία μπορούν να μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε τις εικόνες.

Για να ερμηνεύσουμε τα νοήματα και να γίνει αντιληπτή η σημασία των αναπαραστάσεων στα έργα άλλων καλλιτεχνών, θα χρειαστεί να χρησιμοποιηθούν και άλλοι μηχανισμοί για την επεξήγηση τους. Αυτό συμβαίνει διότι η τέχνη δεν είναι το κατάλληλο εργαλείο για να λειτουργήσει και να χρησιμοποιηθεί ως μέσο μελέτης και ερμηνείας των παράλληλων φαινομένων του έσω ή του έξω χώρου.

Η τέχνη όμως μπορεί και συμμετέχει φανταστικά και νοητικά σε αυτές ακολουθίες των αναπαραστάσεων του κόσμου και της διαδικασίας ερμηνείας των φαινομένων. Πολλές φορές η τέχνη κάνει φυσική χωρίς να το γνωρίζει. Ξεκινά να αποδίδει τα περιεχόμενα και τις αναπαραστάσεις στον χώρο ως διεργασία ή ως ερέθισμα, μη έχοντας στο νου του ο καλλιτέχνης αυτό τον αρχικό προβληματισμό που ενεργοποιεί τον επιστήμονα να μελετήσει τα φυσικά φαινόμενα.

Η ένωση και η επαφή με τις Φυσικές επιστήμες, εντοπίζεται σε αυτό το γεγονός μιας ομοιότητας, ξέχωρα της διαφορετικότητας που προϋπάρχει σε ότι αφορά τη θεώρηση των πραγμάτων, ότι εμφανίζεται μια πραγματικότητα που στην ουσία είναι η αφορμή για να μελετηθεί ένα φαινόμενο. Σε αυτό το σημείο ενώνονται οι δύο διαστάσεις και οι μεγάλες διαφορές εξαλείφονται. Η τέχνη από την αισθητική και φανταστική της διάσταση, καταγράφει ένα φαινόμενο μέσα από τη χρήση σημείων και συμβόλων, ικανή να εμπνεύσει τους επιστήμονες και ερευνητές – μελετητές, να ερμηνεύσουν τον κόσμο έτσι όπως τον βλέπουμε. Ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε το παρόν και ερμηνεύουμε το σήμερα δεν μας βοηθάει στο να ανακαλύψουμε και να κατανοήσουμε τα νοήματα του χώρου ή του κόσμου (φυσικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον) και των μηχανισμών ανάπτυξης του πολιτισμού που μας περιβάλλει. Μια πραγματικότητα όπου η τέχνη μπορεί να λειτουργήσει ως το επιπλέον παιδαγωγικό εργαλείο και είναι σε θέση να αξιοποιηθεί και να χρησιμοποιηθεί, για να γίνουν ευκολότερα αντιληπτές οι έννοιες της Φυσικής[16] και των άλλων γνωστικών πεδίων, ιδιαίτερα σε παιδαγωγικές εφαρμογές εντός και εκτός σχολείου.

14. Με βάση τις πανεπιστημιακές σημειώσεις του καθηγητή στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου ΠΔΜΕ Δημήτρη Μπέσσα, στο μάθημα διδακτική των εικαστικών.

15. Μιχάλης Ν. Βαρβαρούσης. (2006). Μυστικός Φύλακας – Βοηθητικό Έντυπο, Εκδ Μέλισσα, Ασπροβάλτα, σελ145.

16. Με βάση τις πανεπιστημιακές σημειώσεις του καθηγητή στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου ΠΔΜΕ Δημήτρη Μπέσσα, στο μάθημα διδακτική των εικαστικών.

Πηγή: Physics News 18, «ΧΩΡΟΣ – ΧΡΟΝΟΣ – ΚΙΝΗΣΗ: Η Αναζήτηση των Δεσμών των Φυσικών Επιστημών με την Τέχνη», Ταμουτσέλης Νικόλαος, Ζωγράφος, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Διαβάστε το προηγούμενο μέρος του άρθρου [εδώ](#)